

Souhrnná teritoriální informace Gambie

Zpracováno zastupitelským úřadem ČR v Dakaru (Senegal) ke dni 5. 6. 2020 15:11

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (s.2)
2. Zahraniční obchod a investice (s.5)
3. Vztahy země s EU (s.7)
4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR (s.8)
5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu (s.10)
6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu (s.11)
7. Kontakty (s.17)

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

Podkapitoly:

- 1.1. **Oficiální název státu, složení vlády**
- 1.2. **Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)**
- 1.3. **Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.**
- 1.4. **Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let**
- 1.5. **Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba**
- 1.6. **Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)**
- 1.7. **Daňový systém**

1.1 Oficiální název státu, složení vlády

- **Oficiální název státu:** Gambijská republika (Republic of The Gambia)
- **Prezident:** Adama Barrow
- **Složení vlády:** [viz webové stránky Vlády Gambie](#)

1.2 Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

Počet obyvatel: 2,1 mil. (2017)

Průměrný roční přírůstek obyvatel: 2,23 %

Složení podle věkových skupin:

- 0 - 14 let: 40 %
- 15-64 let: 56,9 %
- nad 65 let: 3,1 %

Hlavní etnické skupiny :

- Mandinka (42 %),
- Fula/Peul (18 %),
- Wolof (16 %),
- Jola (10 %),
- Serahuli (9 %),
- ost. (4 %),
- Ne-Afričané (1 %)

Náboženské složení:

- muslimové 90 %
- křesťané 8 %
- tradiční náboženství 2 %

1.3 Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.

Nominální HDP/obyvatele (USD)

2015	2016	2017	2018	2019
451	435	704	739	755

podle údajů IMF

Reálný růst HDP (v %)

2015	2016	2017	2018	2019
5,9	0,4	4,6	6,6	6,0

podle údajů IMF

Míra inflace (v %) podle indexu spotřebitelských cen

2015	2016	2017	2018	2019
6,8	7,2	8,0	6,5	7,1

podle údajů IMF

Míra nezaměstnanosti (v %)

2015	2016	2017	2018	2019
7,2	7,2	9,4	8,9	9,1

podle údajů Světové banky

1.4 Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

	2014	2015	2016	2017	2018 (projekce)
Příjmy	22,5	21,7	23,7	24,7	32,6
Výdaje	32,5	28,2	31,0	31,4	33,4
Saldo	-10,0	-6,9	-7,3	-6,7	-0,8

Údaje jsou v % HDP

Zdroj: African Economic Outlook

1.5 Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči

HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

Veřejný dluh (v % HDP)

2014	2015	2016	2017	2018
53	50	60	66	87

podle údajů *Traingeconomics.com, Centrální banky Gambie a MMF (2018)*

1.6 Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

- www.cbg.gm
- www.worldbank.org

Bankovní systém (1 islámská a 13 komerčních bank) je etablovaný, banky dostatečně kapitálově kryté (capital adequacy ratio 31,4 % dle dat z roku 2016).

1.7 Daňový systém

- www.gra.gm
- www.globalpropertyguide.com

VAT byla stanovena na 15 %; daň z příjmu na 32% či 1,5% (max. 2,5%) z ročního obratu; daň z kapitálu na 25% (z čistého příjmu) či 15% (z prodejní ceny). Vyňaty jsou kapitálové výnosy z darů a dědictví a transfery majetku do 7,500 DAL (262 USD). Daň z pronájmu je 10%. Daně z nemovitostí neexistují. Neresidenti jsou daněni pouze z gambijských příjmů. Manželé jsou zdaňováni společně (vdaná žena může být daněna zvlášť jen má-li stálý příjem z výdělečné činnosti).

2. Zahraniční obchod a investice

Podkapitoly:

- 2.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo
- 2.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU
- 2.3. Komoditní struktura
- 2.4. Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)
- 2.5. Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)
- 2.6. Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

2.1 Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo

	2014	2015	2016	2017	2018
Vývoz	243,7	224,2	241,2	338,5	356,8
Dovoz	-404,4	-449,9	-464,4	-586,8	-677,8
Saldo	-160,7	-225,7	-223,2	-248,3	-321,0

Údaje jsou mil. USD

Zdroj: Světová banka

2.2 Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

- Dovoz zboží do Gambie směřuje z Číny (290 mil. USD), Brazílie (83,6 mil. USD), Indie, VB a Indonésie.
- Vývoz z Gambie směřuje do Číny (70,8 mil. USD), Mali (38,3 mil. USD), Guinei (34,3 mil. USD), Indie a Senegalu.

Zdrojem údajů je [databáze OEC MIT](#).

2.3 Komoditní struktura

Nejdůležitějším vývozním artiklem jsou nezpracované dřevo (85,9 mil. USD), arašidy a ořechy kešu (53,6 mil. USD), oblečení (8,9 mil. USD). Nejdůležitějším dovozním artiklem je bavlna (126 mil. USD), rafinovaná ropa (68,2 mil. USD) a cement (60,7 mil. USD). (dle OEC, 2016)

2.4 Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)

Kromě zákona o zakládání společností (Companies Act, 1955) a zákona o registraci obchodních firem (Business Registration Act of 2005) byly incentivy pro domácí i zahraniční investory popsány v Zákoně na podporu investic (Gambia Investment Promotion Act, 2001) a v Zákoně o zřízení zón volného obchodu (Gambia Free Zones Act, 2001). Mandát agentury na podporu investic (Gambia Investment and Export Promotion Agency, GIEPA Act 2010) byl rozšířen i na propagaci exportu a malých a středních podniků a termín „zóna volného obchodu“ byl změněn na „exportní zóna“ (Export Processing Zones, EPZ). První EPZ byla zřízena v Banjulu v 2005. „July 22 Business Park“ (6mil. USD projekt u mez. letiště) měří 164 ha, z nichž 9ha zabírají provozní a výrobní haly (jde tudíž o smíšenou zónu volného obchodu a zónu provozní).

2.5 Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Většina investic v Gambii v posl. 5 letech směřovala do energetiky, finančního sektoru a telekomunikací. Bilaterální investiční smlouvy existují s Mauretánií, Marokem, Nizozemskem, Švýcarskem a V. Británií.

K nejn. investorům v energetice a telekomunikacích patří libanonské firmy, ve finančnictví dominuje Nigérie, Malajsie a V. Británie, turistice Skandinávie, V. Británie, Francie, Španělsko, Itálie, Německo, Nizozemsko, Libanon a Kuvajt.

K větším projektům z posl. doby se řadí:

- energetika: libanonská fa Global Electrical Group Ltd. a Gam-Petroleum Storage Facility;
- IT: nizozemská Nice Gambia Ltd.;
- finance: nigerijská Access Bank; ECOWAS EcoBank, malajská International Commercial Bank;
- telekomunikace: libanonská Africell a Comium;
- turistika: americká fa West African Resort & Casino, kuvaitská Sheraton Resort & Spa, lybijská Jerma Company Ltd. a African Safari Co., britská Sandele Eco-Retreat, dánská Lemon Creek Hotel;
- zemědělství: americká West Africa Cattle Co., britská Radville Farms Ltd. a Walo Development Enterprises, kuvajtská Kafuta Fresh Produce (Kharafi FZ);
- rybnářství: švédská West African Aquaculture, nizozemská Atlantic Seafood Co., pákistánská A & A Industries Ltd.;
- těžba písku: indická Swami India International Ltd.;
- výroba: čínská Cosmos Industrial Company Ltd., AHS Holding Ltd. a West African Pearl, indická Chellarams Soap and Spirits a Royal Enterprise Ltd., nizozemská Empass Poultry processing Ltd. a Knitswear Ltd. A Greentec Co. Ltd., libanonská Gamveg Oil Ltd.

2.6 Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Krom zákona o zakládání společností (Companies Act, 1955) a zákona o registraci obch. firem (Business Registration Act of 2005) byly incentivy pro domácí i zahr. investory popsány v Zákoně na podporu investic (Gambia Investment Promotion Act, 2001) a v Zákoně o zřizování zón volného obchodu (Gambia Free Zones Act, 2001).

3. Vztahy země s EU

Podkapitoly:

- 3.1. Zastoupení EU v zemi
- 3.2. Obchodní vztahy země s EU
- 3.3. Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

3.1 Zastoupení EU v zemi

Delegation of the European Union to The Gambia

Atlantic Road, Fajara, P.O Box 512, THE GAMBIA

Tel: (220) 449 51 46 / 449 78 46 / 449 78 47

Fax: (220) 449 78 48

Email: Delegation-Gambia@eeas.europa.eu

3.2 Obchodní vztahy země s EU

Vzájemný obchod s Gambií je poměrně malý, nicméně vykazuje stálý růst již minimálně deset let. Import do EU je okolo 15 mil. euro a export z EU do Gambie okolo 180 mil. euro v roce 2017. Obchodní vztahy odpovídají běžným mezinárodním standardům.

Více informací na stránce [Delegace EU v Gambii](#).

3.3 Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

Hlavním zdrojem EU financování je Evropský rozvojový fond.

EU v prosinci 2014 zmrazila svou pomoc Gambii kvůli špatné situaci v oblasti lidských práv v zemi během předchozího režimu prezidenta Jammeha. Podle prohlášení Evropské komise z 9. 2. 2017 Gambie EU schválila okamžitou finanční podporu Gambii ve výši 75 mil. euro na boj s potravinovou nejistotou, nezaměstnaností a špatnými podmínkami na silnicích. Tuto podporu bude následovat další pomoc v hodnotě desítek mil. euro z Evropského rozvojového fondu, Svěřeneckého fondu EU pro Afriku a dalších zdrojů.

Více informací na stránce [Delegace EU v Gambii](#).

4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Podkapitoly:

- 4.1. [Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let](#)
- 4.2. [10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu](#)
- 4.3. [Vzájemná výměna v oblasti služeb](#)
- 4.4. [České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce](#)
- 4.5. [Smluvní základna mezi oběma státy](#)
- 4.6. [Zahraniční rozvojová spolupráce](#)

4.1 Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let

	2015	2016	2017	2018	2019
Vývoz z ČR do Gambie	220	142	325	270	457
Dovoz do ČR z Gambie	34	43	46	74	114
Bilance	187	99	279	213	343

Údaje v tisících USD

Zdroj: Český statistický úřad

4.2 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu

Vývoz ČR do Gambie v roce 2019 podle skupin zboží dle mezinárodní klasifikace

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota USD (tis.)
87	Motorová vozidla, traktory	131
63	Výrobky textilní	103
73	Výrobky ze železa, oceli	54
04	Výrobky jedlé živočišného původu	39
85	Kamery, TV	26
84	Kotle, přístroje mechanické	22
52	Bavlna	18

31	Hnojiva	12
95	Hračky, sportovní potřeby	10
94	Nábytek, lůžkoviny, svítidla	10

Dovoz ČR z Gambie v roce 2019 podle skupin zboží dle mezinárodní klasifikace

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota USD (tis.)
87	Vozidla motorová, traktory	83
27	Paliva, oleje	28
08	Ovoce, ořechy	1
68	Výrobky z kamene, sádry	1

Zdroj: Český statistický úřad

4.3 Vzájemná výměna v oblasti služeb

N/A

4.4 České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

ZÚ Dakar nemá informace o investicích českých firem v Gambii.

4.5 Smluvní základna mezi oběma státy

N/A

4.6 Zahraniční rozvojová spolupráce

N/A

5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

Podkapitoly:

- 5.1. Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty
- 5.2. Kalendář akcí

5.1 Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Perspektivními odvětvími pro investice zůstává turistika, energetika, telekomunikace a zemědělsko - potravinářský průmysl.

Aktuální sektorové příležitosti pro Gambii

Další oborové příležitosti pro většinu zemí jsou uvedeny v [Mapě oborových příležitostí na portálu BusinessInfo.cz \(www.businessinfo.cz/mop\)](http://www.businessinfo.cz/mop).

5.2 Kalendář akcí

- www.gcci.gm

Národní obchodní veletrh (National Trade Fair)

6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 6.1. Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej
- 6.2. Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu
- 6.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku
- 6.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu
- 6.5. Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 6.6. Trh veřejných zakázek
- 6.7. Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka
- 6.8. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba
- 6.9. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)
- 6.10. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR
- 6.11. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

6.1 Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Konzumní zboží je většinou dováženo a distribuováno velkoobchodníky (Libanonci, Indové, Mauritánci, Kuvajťané, Senegalci, Nigerijci). Dovožci luxusního zboží většinou nakoupí a dovezou zboží přímo od výrobce. Významnou roli hraje národní obchodní veletrh.

Podmínkou úspěšného obchodu je navázání vztahu s místním, spolehlivým partnerem (dovozcem, distributorem, zástupcem), s dobrými kontakty. Vedle faktorů, působících ve všech zemích regionu (nízká kupní síla, geografická vzdálenost, pracnost případů, otázka serióznosti partnera, korupce...) existují i specifické faktory jako orientace na tradiční (především senegalské, taiwanské) dodavatele. V případě zájmu doporučujeme kontaktovat HK v Gambii.

6.2 Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu

- www.gcci.gm

Dovozní režim je liberální. V zásadě neexistují množstevní, teritoriální či jiná omezení. Potřebné doklady: Bill of Landing, Certificate of Origin, Delivery Order, Gate Pass.

Gambijská vláda implementuje otevřený ek. model, podporuje rozvoj soukromého sektoru a tržní tvorbu cen. Mezi domácími a zahraničními investory nejsou činěny rozdíly. Omezení se týkají pouze citlivých oblastí - obrany a TV vysílání (které jsou obě doménou státu) a směnárny (kde je omezeno zahr. vlastnictví). Embargo existuje na zakládání soukromých bezpečnostních agentur (private security companies), existující firmy fungují bez omezení.

6.3 Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

- www.giepa.gm
- www.accessgambia.com
- www.gambia.pl
- www.doingbusiness.org

Zákl. kroky jsou: získání potvrzení Obchodního rejstříku, že neexistuje společnost stejného jména; notářem ověřený statut společnosti („společenská smlouva“); výpis z bankovního ústu nebo doklad o složení 10% hodnoty zákl. jmění; uveřejnění

statutu společnosti ve Veřejném věstníku; registrace na Ministerstvu financí; registrace u Obchodní komory; získání dokladu o rozhodnutí Obchodního rejstříku.

Agentura na podporu investic a exportu (Gambia Investment and Export Promotion Agency) pracuje na urychlení procedur k zakl. firem a spol. incest. Projektů ('One-Stop-Shop').

6.4 Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Inzeráty v médiích, reklama v rozhlase.

6.5 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Gambie podepsala obě úmluvy o ochraně duševního vlastnictví (Paris Convention for the Protection of Industrial Properte, Bern Convention for the Protection of Literary and Artistic Works). Od roku 2003 je v platnosti gambijský národní Copyright Act. Vláda rovněž podepsala a ratifikovala zák. dohody o ochraně autorských práv (WIPO Copyrights Treaty, WTO TRIPS Agreement). WIPO Internet Treaties zatím Gambie neratifikovala.

Faktem nicméně je, že vzhledem k nedostatku prostředků a zkušeností je implementace opatření v praxi stále neadekvátní. Zastoupení padělků zboží světových značek (většinou asijského původu) je vysoké.

6.6 Trh veřejných zakázek

- www.gppa.gm
- www.gambia.gm
- www.gafspfund.org

Upravuje Zákon o veřejných zakázkách. Tendry jsou uveřejňovány v denním tisku.

6.7 Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka

Ve vztahu k českým firmám jsme dosud nezaznamenali případ obchodního sporu, který by musel být řešen třetí stranou (soudem, místním arbitrážím soudem).

Do kontraktu se v každém případě doporučuje zapokomponovat ustanovení, na základě kterého by případná arbitráž probíhala mimozemi, při řešení sporů dát přednost mimosoudnímu jednání.

Obch. právo (Companies Act) je v Gambii nicméně aplikováno konsistentně, v obch. soudech (systém je založen na anglickém zvykové právu/English Common Law), rozhodnutí zahr. soudů (Foreign Arbitral Awards) jsou akceptována, vlastnická práva vymahatelná. Pokuty (Monetary Judgments) mohou být udělovány v domácí i zahrani. měně.

Gambijský trh je stabilizovaný, vláda má zájem o další diversifikaci investic. V případě stojního zařízení je třeba počítat s tím, že dodané stroje budou pracovat v rel. vlhkém či naopak prašném prostředí, v teplotách kolem 35 °C, při značném kolísání (nebo výpadcích) elektrického napětí. Česká firma musí být připravena na nižší koupěschopnost většiny obyvatel

(část výrobků je použité zboží), korupci, ne zcela standardní jednání partnera i gambijských orgánů, nižší kvalifikaci pracovních sil a méně rozvinutou infrastrukturu i značné kulturní odlišnosti (soudní systém se opírá o směs anglického zvyk. práva, tradičních práv. ustanovení i islámského práva sharia).

Gambie je signatářem čl. 8 IMF, kapitálová směna je liberalizovaná, neexistují žádná omezení. Pochybné transakce mohou úřady prověřovat dle Zákona o praní špinavých peněz (Money Laundering Act, 2003). Určitá zdržení při návratnosti investic mohou být v urč. obdobích dána nedostatkem zahr. měn, zdržení jsou ovšem max. několikátýdenní. Na někt. místech sice stále ještě operují nelegální směnárníci, existuje ovšem již 49 směnáren a agentur k převodu prostředků s of. licencí (Forex Bureaus) s 142 pobočkami. Většina komečních bank vede účty v zahr., měně (Foreign Currency Denominated Accounts, FCDs: zavedeny byly Centr. bankou v 2001).

Obecně se doporučuje opatrnost a co nejlepší zajištění plateb (př. platba předem, potvrzený neodvolatelný LL, atd.).

6.8 Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba

Jednáním jazykem při obchodních jednáních v Gambii je angličtina. Význam známostí a osobních kontaktů je pro uzavírání obchodů zásadní. Při vyřizování obchodních (ale i ostatních) záležitostí na úřadech je třeba počítat s relativně vysokou mírou byrokracie a korupce.

Soc. zvyklosti se v konzervativní islámské gambijské společnosti řídí obecnými zásadami slušnosti. Důležitou roli hraje kultura pozdravu - většina lidí bude pobouřena, nepozdraví-li příchozí před zahájením konverzace (jakkoli jejím cílem může být pouze stručný dotaz). Slušný pozdrav může být zásadním klíčem k navázání/přerušení relace (na všech úrovních).

V obch. styku je třeba zdravít s využitím profesního či formálního titulu (pane, paní, slečno). Vizitky je třeba předávat výhradně pravou rukou (levou rukou nelze ani zdravít ani platit či jíst).

Mladší osoba zdraví jako první (většinou arabsky Salaamaleikum/mír s Tebou). Starší osoba, v případě, že chce reagovat, na pozdrav odpovídá (většinou rovněž arabsky Maleikumsalaam/a mír i s Tebou, či v místním jazyce, popř. v angličtině), následuje odpověď osoby mladší. Při vstupu do vymezeného prostoru (byt, dům, kancelář, restaurace, obchod, taxi, ad.), kde se nachází skupina osob, či při odpovědích osobě váženější/starší, je třeba využít tradičního, arabského pozdravu. V hl. městě/větších městech (resp. při vstupu do většího supermarketu či v restauracích pro turisty) není třeba zdravít všechny kolemjdoucí, stačí využít anglického Good morning/afternoon/evening, how is the day, work, etc.

Pozdravy mezi muži se provádějí potřesením pravé ruky (stisk trvá často i několik minut, mnohdy je doprovázen i poklepem na rameno či paži). Pozdravy mezi ženami jsou většinou pouze verbální, popř. pootřesením pravou rukou. Pozdravy mezi muži a ženami jsou rovněž většinou pouze verbální (ženy nikdy mužům nepodávají ruku, s výjimkou případů, kdy nejprve muž k pozdravu natáhne svou). V přísně muslimských komunitách je dotek mezi pohlavími naprosto vyloučen. V některých společenstvích žena před mužem před odpovědí dokonce musí pokleknout (a znovu se postavit). Je-li zdravena skupina osob či osoby ve větší vzdálenosti, je obvyklé, že zdravící nad hlavou potřeše spojenýma rukama a pokyne skupině jako celku. Teprve potom (dle hierarchie) pozdraví přítomné individuálně. Nejstarší muži jsou zdraveni jako první, pokračuje se kolem dokola místnosti. Děti si nesmějí dovolit oslovit osobu starší (stává se to - jako urážka - cizincům).

Gambijci jsou vyznavači nepřímé komunikace. Před substantivním rozhovorem předchází povinná (zhruba pětiminutová)

konverzace o životě, rodině, práci, počasí, atd. (v zásadě obligatorní součást pozdravu). Očekává se, že nebudou sdělovány starosti či nepříjemné události a je velmi neobvyklé, aby se někdo okamžitě na něco ptal (pokud si někdo př. řekne o „dar“ rovnou, jde o žert).

Gambijci jsou většinou příjemní, nekonfrontační lidé (ne nadarmo se Gambii v dávné historii přezdívalo „Smějící se Pobřeží“). V případě sporů dodnes fungují „mediátoři“, třetí strany.

Gambijská konverzace je obvykle velmi emotivní. Na dobré i špatné zprávy reagují lidé vzrušeně - vzdechy, mimikou, prohlášení často opakují. Obvyklé jsou velmi malé odstupy diskutujících (větší jen mezi osobami opač. pohlaví). Spatřit lze dokonce i páry mužů, vedoucích se - na znak přátelství - za ruku. Naopak manželské páry na veřejnosti vzájemnou náchylnost neprojevují, obvykle dokonce ani nesesedávají vedle sebe.

K naprostým spol. tabu patří i vyptávání se na osobní záležitosti a upřené pohledy. Neakceptuje se označení druhé osoby za nezdravou (rude) či nečestnou (thief). Nepřijatelné je zvedání prstů na rukou (při autostopu je nezbytné zvedat celou paži). Trestá se fotografování členů ozbr. sil (fotograf riskuje zabavení kamery i fyz. trest).

Ke gambijským specifikům patří i vnímání času. U nikoho se - za žádných okolností - nepředpokládá, že přijde včas („In Shallah Time“...). Spol. podniky začínají téměř výhradně s dvou až čtyřhodinovým zpožděním. Pozdě (až o půl hodiny) chodí i děti do školy, nepravidelně funguje místní doprava, bez časových pravidel pracuje administrativa. Čím vyššího postavení je návštěvník, tím větší zdržení se od něj - automaticky - předpokládá. Na obch. schůzkách v soukromých společnostech je situace o něco lepší nežli ve st. správě, i zde je však nutno počítat se zdržením („jen“ o hodinu či dvě...). Standardní, většinou omluvou je doprava či počasí (popř. obehnaný žert o „GMT“/„Gambia Maybe Time“; či „WATT“/West African International Time“). Zasedání začíná tehdy, až se dostaví všichni účastníci.

Mužské oblečení bývá buď tradiční (kalhoty a delší, splývavý oděv/delší košile z téže látky), či evropské (zj. ve městech, oblek s kravatou). Ženské oblečení je vždy (i mimo města, ve venkovských oblastech) velmi formální - dlouhé sukně (po kotníky) a živůtek (s delším i kratším rukávem) z téže látky, bez hlubšího výstřihu (ve městech popř. i kalhotový kostým s blůzou). Ženské oblečení bývá velmi často barevné, většinou sofistikované - propracované střihy, nákladné látky. Obvyklé je u žen pokrytí hlavy, většinou rovněž z téže látky.

Před (i po) jednání předchází (i následuje) motlitba. Většinou ji vede nejstarší/nejvýznamnější účastník-muž. Někdy je pouze tichá, individuální, někdy hlasitá, kolektivní. Po motlitbě následuje formální vítání účastníků (nejstarším/nejvýznamnějším mužem, vedoucím jednání, počínaje). Zasedání trvají často až 8 h. Diskuse se většinou účastní pouze muži. Vyslovit se ke všem bodům bývá považováno za otázku cti.

Ceny pro cizince jsou systematicky nadsazovány. Na tržištích je třeba počítat se smlouváním (bargaining), ceny v menších kamenných obchůdkách (bitiks) a ceny potravin jsou naopak obvykle fixní. Na trzích (nikoli nepodobným bleším trhů v Evropě, Americe) lze většinou najít vše - od látek po zeleninu, umělecké předměty, boty či šperky.

Státní svátky - Fixní

- 1. leden (Nový rok)
- 18. únor (Den nezávislosti)
- 1. květen (Svátek práce)
- 25. květen (Den Afriky)
- 22. červenec (Den revoluce)
- 15. srpen (Nanebevzetí)

- 25. prosinec (Vánoce)

Státní svátky - Pohyblivé

- Ashura (Den smutku)
- Eid ul-Fitr (konec Ramadánu)
- Mouloud (Prorokovo narození)
- Zjevení Koránu
- Eid ul-Adhá/Tabaski (Svátek oběti)

Obvyklá prac. doba:

- v administrativě: 8.00-15.00 (16.00) h (po-čt) a v 8.00-12.30 (so);
- v bankách, obchodech a podnicích: 8.30-12.00, 14.30-17.30h (po-čt) a v 8.00-12.00 (so).
- Provozní doba v restauracích: oběd 11.00-14.20h, večeře po 18.00h.

Mezinárodní letiště v Banjulu je otevřeno nepřetržitě, hraniční přechody obvykle pouze od 7.00 do 19.00 h.

6.9 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)

Víza

Vízová povinnost pro občany ČR byla prez. Jammeh/em k 6.12.2006 zrušena (max. doba bezvívového pobytu je dle dohody pro občany ČR 3 měsíce, v odůvodněných případech s možností prodloužení).

Povolení k pobytu

O povolení k pobytu/prac. pobytu je možno požádat po 56 dnech v zemi. Žadatel musí předložit vyplněnou žádost, kopii pasu a poplatek (1.000 DAL/26,-EUR/645,-CZK za povolení k pobytu; 1.800 DAL/47 EUR/1160 CZK za povolení k pobytu plus pracovní povolení). Gambijský imigrační úřad bude do žadatelova pasu každých 28 dní potvrzovat platnost povolení.

Bezpečnostní rizika

Obecně se nedoporučuje vycházet po setmění. Velmi riskantní jsou i noční jízdy automobilem (nebezpečí ozbrojených útoků banditů). Vzhledem k početným krádežím a loupežným přepadením se nedoporučuje viditelné nošení cenností (hodinky, prsteny, řetízky). V případě přepadení by se neměl klást odpor.

Ministerstvo zahraničních věcí doporučuje všem cestovatelům zaregistrovat se v databázi [DROZD](#) a dbát během pobytu maximální opatrnosti.

Zdravotní rizika

Mezinárodní očk. průkaz není povinný. Potvrzení o vakcinaci proti žluté zimnici se vyžaduje jen, přijíždí-li cizinec z místa s akt. výskytem onemocnění (v Gambii došlo k epidemii žluté zimnice naposledy v 1978).

Doporučuje se očkování proti tyfu, meningitidě i žloutence typu A i B.

Gambie je silně malarická oblast, případná zdravotní rizika je nutno před cestou konzultovat. S sebou je v dostatečném množství záhodno vézt repelenty, sluneční a proti-plísňové krémy a dezinfekci.

6.10 Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Více na [Doing Business in Gambia](#).

6.11 Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

V Gambii existují 4 vládní spádové nemocnice (Referral [Hospitals](#) - Bajul, Bansang, Farafenni, Bwiam) a tzv. Výzkumná zdrav. rada, hrazená býv. kolon. V. Británií ([Medical Research Council](#) - Banjul). Existuje i 8 větších a 16 menších zdravotních středisek (Medical Centres), zhruba 200 mobilních jednotek (Mobile Clinic Unit Teams) a řada menších soukromých klinik (samostatní lékaři s podpůrným personálem či NGOs). V menších obcích (do 400 osob) fungují pouze tzv. zdravotní konzultanti (Village Health Workers, Traditional Midwives).

Při ošetření v místních zdravotnických zařízeních (které lze doporučit jen v naléhavých případech) je nutné disponovat hotovostí. Před cestou se doporučuje uzavřít dobré cestovní pojištění, ve vážnějších případech odlet do ČR.

7. Kontakty

Podkapitoly:

- 7.1. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 7.2. Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)
- 7.3. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)
- 7.4. Internetové informační zdroje

7.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Embassy of the Czech Republic

37, rue Jacques Bugnicourt

B.P. 6474 Dakar - Plateau - Sénégal

Pozn.: Velvyslanectví sdílí prostory s Velvyslanectvím Nizozemska

Tel.: +221 338 214 576

Fax: +221 338 214 578

E-mail: dakar@embassy.mzv.cz

Velvyslanec: Ing. Miloslav Machálek

Teritoriální působnost ZÚ: Senegal, Gambie, Guinea.

Honorary Consulate of the Czech Republic

Kerr Toro Apartments (off Bertil Gardiny Highway)

Kololi, KSMD

POB 667 Banjul, The Gambia

telefon: +220 44 60 934, +220 44 65 304

fax: +220 44 60 907

e-mail úřadu: banjul@honorary.mzv.cz

Honorární konzul: Dr. Adama Ahmadou Sallah

tel. residence: +220 44 62 777

mobil: +220 996 44 18, +220 720 29 29

e-mail: lamtoro@ganet.gm, dradamasallah@live.com

7.2 Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

V Gambii nemá zastoupení žádná česká instituce.

7.3 Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- Policie: 17
- Záchranná služba: 16
- Hasiči: 18

7.4 Internetové informační zdroje

-
- www.gambia.gm
 - www.statehouse.gm
 - www.accessgambia.com